

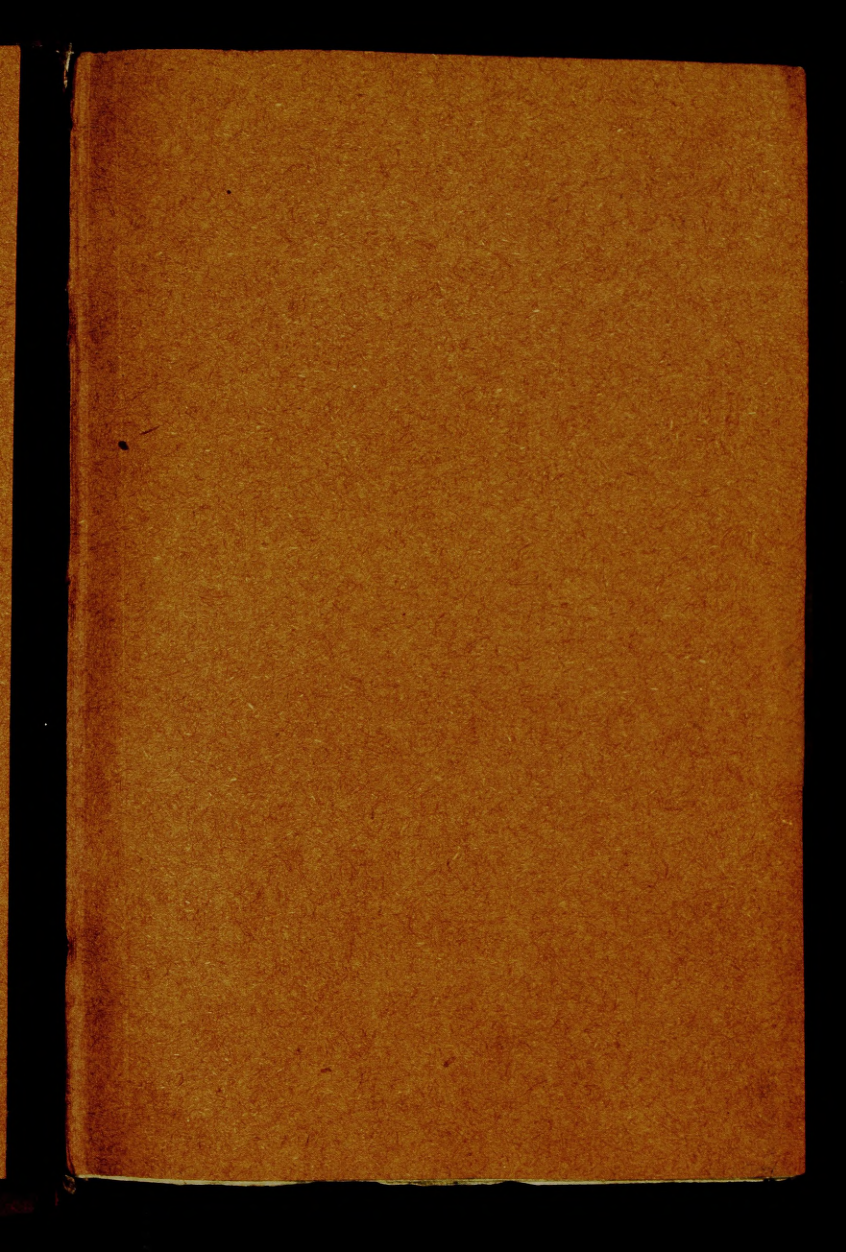
XP
R. M. K. I.

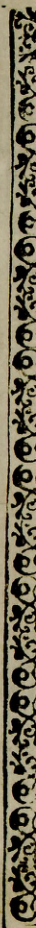
94.

(Folios.)

1886.

A Z O R =

D Ö G N E C A P E -
N I T E N C I A T A R T O

Bűnössel való vetekedésc-
ről: es az kétségbe essés
ellen az Reméniségről
való tanusság:

I R A T T A T O T:

Az

Alfo Linduai K V L T S A R
G I Ó R G Y M é s t e r á l t a l.

LVC: 22.

Imé az Satan kézbe kiuána tite-

ket: hogy meg rostállyon mint eg ga-
bonát: de en könyörgéc erőttetóc:
hogy meg ne fogiatkozzéc az ti hü-
tötóc:

AZ TEKEN-

TETES ES NAGI-

SAGOS SZABAD V-

RAKNACES OROCISPAN-

noknac, Zrini Györgynec, Az Ro-

mai Czaſár es Királi ő felsége Tár-

noc Meſterénec es Tanátſánac, Zri-

ni Chriſtophnac, es Mikloſnac.

Attiaſaknac. &c. Iſteni ke-

gyelmet es békéſéget ki-

uán, es ſolgálattyát

aiánlya.

éltán haſonleittyá
az ſent Peter A-
poſtal Nagysá-
gos es bizodalmas

A ii

vraim

vrain az ő első leuelének ötödik
 részében, az ördögöt az megébő-
 zőt suo orozlányhoz: mert (az
 mint az mi első sűleinknek eseti-
 ből nyilván meg tezcik. Gen: ter-
 tio. es az szent Job Historiájából:
 s-à (Christusnac kísértetikől-is
 Matth: 4.) Soba meég ez világ-
 nac kezdetitől fogva meg nem
 sűnt, az embőroket különb kü-
 lömb rendbéli kísérteckel gyötreni,
 es téuelgésbe auagy kétségbe eyte-
 ny az Istennec kegyelmessége, ir-
 galmassága es szereteti felől, s-az
 iduósság felől-is. Ennec kedig
 az

3
az ördögnek dühös kísértetinee
es álnoc vstrominac, chac az igaz
hűtben való erősség által, es az
scent irásban való Isten igéretinec
bizonsági es biztatási által, álha
tunc ellene, à mint ugyan azon s:
Péter Apostol. Pet: 5. es az s:
Pál-is. Eph: 6. bizonyittyac.
Mely dolog felől egy nyhány ez-
tendőuel ez előt az Jstenfelő, es
Christusban el nyugot Urbanus
Regius Doctor, irt volt egy kit sin
rõuid vetekedésnec rendit egy hyu
baráttjánac kedueiért, kit az ör-
dög az ő álnoc kísértetiuel kü-

A ; lomb

lömb különbképpen vstromlun,
 kétségbe akar vala eyteni idu-
 ssége felől. Miért hogy kedig
 meég most sem sünt meg az ör-
 dög, es mind az itéletig sem sü-
 nic meg ez ő álnoc es dühös
 mesterségétől: terzéc en nékem,
 hogy az időnc mi volta sberint,
 az segény Magyaroknac keduo-
 kért, kic az Diac es Német i-
 rást nem értic, ugyan azon ró-
 uid Uetekedést Magyar nyelure
 forditanám, nem hogy ezzel az
 entiztességet keresném, de hog-
 az en nemzetségemnec nem chac
 sômé

5
Bőmélyöm szerint való szollásam ál-
tal, ez világi életemben, de irasom
által is, ez világból való ki mulá-
som után szolgálhatné c iduósségé-
re, s úgy igyekeztem kedig fordí-
tani, hogy sem a Diac bötüt, sem
az értelmet el nem baltam: Nec
verbum verbo tantum, sed Ver-
ba cum sensu coniunxi.

Es ezt ez en kistsin munká-
mat NAGYS AGOS es en né-
kem Bizodalmas Uraim, az
Nagyságtoc neue es oltalma
alat azért akarám ki botsátnom,
hog mind ez világ végéig bizonsá-
A 4 ga lenne

6
lenne è kit sin munka annac, hogy
N: segeittőie volt az Christus
Anyaszentegyházának, őrizőie,
megtártoia, es terieztőie az ő dra-
gaigéiének, sőt az Istenhöz balga-
to népnek es annac lelki páztori-
nac is oltalmazóia es táplálóia:
Es igitellyesedet bé N: által az
Istennecszent lelkének igéreti, a
mint az Esaias Propheta könyvé-
nek 49. részében vigasztallia vala
az Anyaszentegyházat es annac
pásztorit, monduán: En lésec vele-
tec, en hordozlac titeket mehem-
ben, az en kezeimbe irtalac bé ti-
teket

teket, à Királio c leßne c neuelötö c
es à Királne Aßonyoc Dai kaitoc.
Erről kedig mindenec kic N:
ismeric, es à N: birét hallottác
s-hallyákis, bizonságot teszne c
mind Jsten elöt s-mind ez világ
elöt, hog N. az Isten Anyasent
egybazánac es pástörinac io Dai
kai legyen, oltalmazzatoc az ő
tiztességét, bötösülüén à mennyei
vrnac méltoságát. Meggondol
uán azért mind ezeket, es látuân
enyluan való bizonsagit à N:hü
tinec, mely Christusban vagyon,
akaréc solgalnom mind N: s-

A 5 mind

mind kedig az Christus vére hullá-
 sa által meg váltot biueknec irá-
 som által, hogy az kétségbe esés
 ellen lenne valami tanuságoc es
 vigasztalásoc az keresztien népnek.
 Azért ezt N. aiánlom, es ké-
 rem hogy ne az ayándéknac mi-
 voltát, hanem az aiánlonac szüet
 es alázatos szolgálattját nézzec: es
 végye to neuen s- legyen oltalmazó
 ya ez kistsin irásnac. Mert bissem
 hogy nem haszontalan, hanem épö-
 lésre való az Istennek hazában.
 Tartsa meg az Ur Jsten N. az
 ő bent fianac keduéiért, az ő Anya
 bent

9
Szentegyházának épöletire, az kere
stién népnek oltalmazására, es az
ő igaz tiszteletinec meg maradásá
ra: Es erősséitse meg Nagyság
tokban az ő igaz ismeretit, s-
tartsa meg mind végig
az igaz hitben.
Amen.

Also Linduán inta, Mind Szent havá-
nac 7. napján. Enni estendőben: I 573

Negyz: Alázatos Bolgáia
Kulesár György
Also Linduái
Tancsio.

AZ ÓRDÓG

NE C AZ PENITNCIA
tartó Bűnőssel való verkedése.

M *Kisértő.*

IT jár te bűnös ember ilyen gyakorta az Templomba? Miért halgatod az Predicaciot? Ha csak hyába fáradsz, mert az Isten az Bűnösöket meg nem halgattya.

Bűnös.

Azt parantsolta az Isten, hogy az Euāgelio mot halgassuc, hidgyűnc ő benne, es imátkozunk is. Annac okáért azért mégie az Templomba, es azért imátkozom. Es hiszem hog az Isten kegyelmes léhen en nékem az Christusért, noha bűnös vagyoc, es nékem adgya az örök életet, melyet

11
lyet az igaz hitű keresztýcnek nec
igért. 6: Pális azt mondgya, 1 Cor:
15. Hogy a mimunkánc nem léssen
hyába az Vrbán. A hol kedig azt
mondgya az irás, hogy az Isten az
bűnösöket meg nem halgattya, azt
a penitencia kiuól élő bűnösökről
kelly érteny, kie noha bűnösök nec
tudgyác magokat lenny, de azért é-
leteket meg nem iobbittýác, hanem
hanyathomloc mennec az vétekre:
Mert ezek nec az ő imátlágoc, nem
igaz imátlác, holot hűtőc nintsen.

S Kisértő.

SEMMI az a mit mondasz: Mert a-
kar mint, s-akar mennyideig kiáltsis az Isten-
hez imátságodban, de azért vgian soha azt bi-
zonnyal el nem hibeted, hogy meg halgattat-
nál es iduőzülnél: Mert chac az hiuec iduő-
zül nec. Acki kedig az Isten törvényét bé
nem tellyeseíti, az bűnös, es hamis Isten előtt.

Es az

Es az Isten azt mondgya az Apostol által, I. Cor: 6. hogy az hamissasoba az Isten orszá-
gában örökösödés nem lesz nec. Azért cha-
byába imátkozol holot hamis vagy, es az Isten
törvényét bé nem tellyesítöted. Es semmi re-
ményéged nem lehet immár, hanē kétségbe kelly
esned. Mert azt el hidgyed, hogy akar mint
hányad vessd magadat is, s-akar mint keres se-
gétseget is, de semmiképpen el nem szabadz:
Mert en hatalmamban vagy, es enym vagy, ho-
lot bűnös vagy.

Bűnös.

Hisem hogy az kegyelmes Isten
meg oltalmaz attul hogy en te mar-
talékod lennéc. Mert különben
tanultam idueffégemnec dolgát, es
tudom is hogy sockal különben va-
gyon, hogy nem à mint te mondod.

Kisértő.

MIT gondolod en azzal à mit te tudz, a-
vagy álmodsz valami felől. Nem hallád mit
mondéc? Lett immár à te dolgodról: oda va-
gyon

gyon az hogy idűességedet remélhesse. Melly
 dolgot nyilván való írással bizonyítoc meg: Nē-
 de, nem azt mondáie az Isten egy törűen tu-
 do Dictornac, Luc: 10. azt tselekedgyed, es élz.
 Az tiz parantsolatot érti kedig: mert az I-
 steni es Attiafui szeretetről szól, mellyec az I-
 stennec tizra es tēkélletes tiz parantsolatiban
 foglalattanac bē. Immár azt nem mondha-
 tod azért, hogy az te Istened nem kiűanná te
 tőled minden ő parantsolatina bē tellyesité-
 sét, ha ő véle őrdökül akarná élny. A mint
 Matth: 19. mondgya: Ha az életre akarz men-
 ny, vgy mond, tarts meg az parantsolatokat.
 Ebből é te Istened srouábol az kővekeze, hog
 valaki meg nem tartya az parantsolatokat, so-
 ha az őrdő életet nem vősi, hanem az őrdő
 halatra es kárboxatra mégyen. Látod azért
 mely gonoszul vagyon dolgoz, es mely igen nagy
 veszedelembé esfél. Mert valaki tēkélletesen
 meg nem tartya az Istennec tiz parantsolatját,
 az nem mégyen az őrdő életre, hanem őrdő-
 ké való halallal hal meg: A mint a te Istened
 befőde bizonyítja, mellyet az írás-tudonac
 monda, Luc: 10. Te kedig nem tartottad meg
 tēkélteffen az Istennec parantsolatit, hanem
 meg

meg Regted, es hamis vagy. Azért nyilván az
Christusál soha éggyöt nem élhetz, hanem az
öröc halál es kárhozat léßen az te iutalmad:
es enym vagy immár, mert erre te soha nem
tudz meg felelny.

Bűnös.

Iollehet hogy è te ellen vetéssedre
az Sidoc, es az Eretnkec, es az hi-
tetlenöc kőzül senki meg nem felel-
hetne: de az igaz kereztyén ember
kűnnyen meg felelhet: Es vgyan
nints néked hatalmad egy kerez-
tyénen-is, s-chac hyába ditselkedel.

Kisertő.

Akarnám hallany mit felelhetnél. Mert
ha à te Istenedne c sbaa igaz, à melly igaz is
kedig: bizony az is igaz à mit en mondoc, hogy
te el kárhoztál. Azért chac az hogy kétségbe
essél: mert sohol semmi sezéséged nintsen.

Bűnös.

Kűnnyé meg felelhetec en te né-
ked

15
ked, mert igaz kereztýén vagyoc,
noha erőtelen vagioc. Azt mondó
azér. Igaz az, hogy acki meg nem
tarrya az parantsolatokat, nem élhet
öröcké, ámint az en Christusomnac
sáuából ki teczic. Luc: 10. De az
nem igaz, hogy en bc nem tellyese-
itetem volna az parantsolatokat, es
hogy igaznem volnéc: Mert ez nag
bozzuság volna es gialázatis az en
Christusom ellen, acki az kereztűg-
ben engő met az ő kegyelmébe vett.
Hamissan intesz azért arra hog két-
ségbe essem.

M Kisértő.
i szükség soc bizonságot támasztanom?
Kérd meg a te magad lelki ismeretít, s-sega-
dom azis bűnősnec es Isten parantsolatinac meg
segőienec vádol tegődet. Sőt magadis az
vallod minden napon az Vr imátságában, mi-
kor ezt mondod: Botsásd meg mi nekűnc az

mi bűneinket. Azt mondja az Apostalis, 1
 Ioan: 1. Ha azt mondandgyuc hogy bűnűn-
 eintsen, megtsallyuc magunkat, es igazság nin-
 tsen bennűnc. Eze a te Istened nec beűsēdi,
 mert az te Istened nec lelke mondotta ezeket az
 ő Apostoli által: Ackic nem hazudnac te nē-
 ket, hanem igazat mondnac. Sőt azt mondom
 hogy te hazud, mikor igazuac mondod ma-
 gadat, Isten parantsolatinac bē tellyseit őiēnec,
 es bűntelen nec. Annac főlőtte Kép mutálói.
 vagy es te magadban bizakodo, mint ha igaz
 volnál, mellyel nagyobb es szűliosb az te bűnőd,
 a mint az te Istened tancit tēgedet az Kép mu-
 táló szerzetes Sidonac példáiában, Luc: 18.
 Semmiképpen ki nem szalad azért kezem-
 ből de enymmē kelly lenned, es kétségbe kelly
 esned idűűssēged főlől. Mert az Istennec be-
 űsēds nem hazud.

Bűnös.

A mint látom, te álnoc Satan, még
 sem hadtad el az te régi termēűete-
 det es erköltsődēt. Nem vyfág te
 benned az hazugság: mert eleitől
 fogva

fogua hazug vagy, es az hazug'ágnac
 Artya. Még mikor igazat mondaz-
 is hazudz: Mert ha az irásboltá-
 maztaszis valami bizonyfagot, de az
 te régi erkölcsöd, es álnoc s-patuar-
 kodó természeted serint, azt auagy
 meg vesztegeted, anagy egézzen elő
 nem mondod.

H Kisértő.

Hogy mēred azt mondany, s-hogy mērz en-
 gem patuarkodónac es irás vesztegetőnec ne-
 uezn? Nem de, nem azon igéckel számilalmé
 előac az irás bizonyfagut, a mint az Bibliaba
 vágyon, vgy annyra, hogy még chacég ponttce
 sem hadtam el benne sem külömben nem mon-
 doztam? Azért még ecképpen el nem salidz.

Bűnös.

Méltán nevezlec en tegedet pat-
 uarkodónac es irás vesztegetőnec:
 Mert az en Istenemnec bēfédében

B ii es annac

es annac tanéitáfában à mellyee eg-
 gioué valóc volnánac, annac egy ré-
 fét elő hozod, à többit kedig el ha-
 gyod. Chac azt hozod elő, acki
 néked tetzic, es vgy mint melletted
 vall az emberec veszedelmére: De
 à mi ellened vagyon, azt el hagiod,
 mint ha vgyan nem kellyene. Hi-
 sem patuárkodás ez. Sokat follaz
 en nékem az törüén felől, hogy bé
 nem tellyeséitöttem, de az Euange-
 liomtól chac meg sem emleközöl,
 mintha semmi közöm nem volna
 hozzá. Az Isten kedig nem chac az
 törüént adta az embereknek: hané
 az Euangeliomotis. Azért ha iga-
 zan, es nem patuarkodoul akarod
 az Isten befédét bizonságul előue
 hozni, olyan módon, es olyan ren-
 del hozd előue, mint az irás mutat-
 tya

149
tya. Mert az először a törvényt veti
előre, a melyből bűnös voltunkat
es méltó kárhozatukat meg ismer-
jük: De azzal nem elégefic, ha-
nem az Euangeliumot is előreb-
adja, melly meg tanít arra, mint fá-
badulhassunk meg bűneinktől, es
mint menekedhessünk ki az kárho-
zatból, es hogy az Christusban va-
ló hűt által tartassunk meg. Az E-
uangeliumban azért vigasztalást es
segedelmet találunk, es azt-is meg-
tanolluk onnét, hogy a törvény min-
ket el nem kárhoztathat.

S Kisértő.

Semmi az, a mit te mondasz. Nemde, nem
az te Istenednek szavát az: ezt chelekedged,
es elz általa? Ha azért az életre akarsz be-
menny, szükségképpen meg kelly tartanod az
Isten parantsolatit. Mert az bizony dolog, hogy
nem azért adta ki Isten az ő parantsolatit,
hogy

hog megváltassanak, és vakmerőképpen meg-
 segeessenek: de hog megtartassanak. Veteke-
 dic a te Pál Apostolod-is, es sokat szól a hűt
 felől, Rom: 3. de azzal rekeszti be szauát, hog
 a Törvény az Euangéliombéli hűt által sem-
 miuē nem lészen, es el nem vétethetic, de sőt
 inkább erőseitetic. Te magad is tudod azt, hog
 a te Istened az Euangéliomban mindönöt az
 Törvényre tanéit, es annac tellyesítését ki-
 uánnya. Azt mondgia az Apostol-is, Rom: 2.
 hog az kic az hamisságnac engednec, az kra-
 meg habrodás, harag, sanyarúság, es köfszerő-
 ség id. Hiszem hallod immár az Euangeli-
 ombol (hog ha olyan igen nag bűtsületben va-
 gion nálad az Euangelium,) hog az Isten az ő
 parantsolatinac meg tartását es tellyesítését
 kiuannya mindenectül valakic haragiába nem
 akarnac esny. Mert azt mondgia a Pál Apo-
 stal, 2. Thess: 1. hog az Isten bozzut áll az ő-
 kon kic nem engednec az Euangeliumnac, ackic
 öröcké való kin-sennedésnec vszedelmēuel
 büntettetnec meg. Az Euangelium kédig soe
 helyen bizonyittja azt, hog eg bűnös sem mé-
 gien be menyorságba. Azért chac az hog
 kétségbe dssél: Mert hyába való a te álmado-
 zó reménséged.

Bűnös

Halladè: Mind tőruény az, a
mit te en nékem mondal az irásból:
Azért azzal raitam semmit nem
nyerz. Mert mondám ez előtts,
hog az Isten az bűnös embernek né
chac a tőruényt adta eleibe, de az E-
uangéliomot-is. Azt vallom azért,
hog a tőruény az en Istenemnek
beséde: es az ferint bűnőlinec isme-
rem es vallom-is magamat, es örök
kárhozatra méltónac. Mert igaz
az, hog en az en tulaidom erő-
ből es tőkélletességeből, az Isten-
nek tőruényét soha bé nem tellye-
séthetem. Annac okáért, ha más
tsodálatos módgya nem volna az
Isten tőruényénec bé tellyeséité-
sē- nec, hanem chac az en tőkélletessé-
gem es érdēmöm, soha nem iduő-

zúlhe nêc, de el kellyene vesnemi.
 De en oly külömbféle modgyát
 tudom es rendit, à mellyet te hátra
 nem vethetz: mert ő maga Christus
 tanéitott reia az Euangéliomban,
 tudnia illic, hogy hidgyec az Chri-
 stusban, ki ő maga minden tőkélle-
 tetséggel es engődelemmel bé töl-
 tötte az tőruént. Es è hűtnêc általa
 meg botsáttatnac en nékem mindê
 bűncim, es à s. lélec aiándékoztatic,
 ki meg tiztittya az en fiuemet, es
 bennem bé kezdi tellyesíteni az
 tőruént. Ha kedig valami fogiat-
 kozás léfen-is bennem, (à mint hog
 è meg romlot bűnös természetben
 hailandóc vagyunc az gonosra, es
 erőtlenec az iora,) de az még sem
 tulaidonitatic kárhozatomra, az
 Christusnac érdömécrt es tőruény
 bé-telleyesítésécrt, à melly enym

az hűt által. Róm: 10. A Chrűs az
 tőrűnec bē tellyesítőie, minden
 hűnőnec meg igazulálára. Ismég: 1.
 Cor: 1. A Christus az mi igazságunc.
 Halláde ezeket. Ez ám a másic igé-
 ie Istenec, kit a bűnős embernek
 eleibe adott, a melly igénec azt a-
 karia hogy fintén vgy hidgienec az
 emberec, mint az elsőnec. Ez ne-
 veztetie Euangeliomnac, az az, a
 Christusban meg ígért Isten kegyel-
 ménec. Te kédig az Euangéliomot
 chac börtű ferint érte, de nem his-
 néki vgy mint en, s-azért kárhozol
 el te, de en nem kárhozom. En azt
 vélem, hogy ha még óldozatomat
 befellenem meg-is, mellyel Isten
 bűneimből meg óldozot mellyeket
 az ő tőrűnye ellen tselekedtem,
 mégis bűnősnek mondanál te enge-

met. De az vgyan nem lehet, mert
 ha az Biro meg óldozot, tudom
 hog te el nem kárhoztathatsz. Hald
 meg azért mint menekedem ki ke-
 zedből.

Az en bűnömöt nem chac en né-
 kem kelly tulajdonitandod, hanem
 te magadnac leg fellyebben, mert a
 mi tizta es fēpen teremtet terméfe-
 tűnbe be öntörtéd leg előfőr a bűn
 nec pokolbéli mérgét az Adámba
 es Euába, ackiket álnokságoddal
 meg tfaluán bűnbe es halálba cytél.
 Innét fűlettetűnc immár bűnben
 mind fīntén Adámtul foguán. In-
 nēt vagyon enny hatalmas az egész
 emberi nemzeten. Innét romlot il-
 yen igē meg a mi terméfeűnc, hog
 a mi Annyánk nac méhétől fogua go-
 noscc, cētelenec, tudatlanoc, es faj-
 talan

talan termésetűc vagyunc, á mint
 Moyſes Propheta bizonittya, Gen:
 6.8. mikor teſtnec neuez bēnűnket,
 az az, teſti emberek nec, es Iſtennec
 lelke nélkül valóknac. Acképpé Je-
 remias-is, Cap: 17. Sőt é nec fölötté,
 minden napiol láttioc azt, mibe iu-
 tottuuc te miadtad, mind az mi el-
 ſő űlceinckel egyetēbe, tudnia illic,
 termésetűnk nec nag rólásába, bűn-
 be, halálba, es Iſtennec haragyába:
 á mint az ű: Pál bizonittya, Rom: 8
 Ackic teſti emberek, teſti dolgokra
 viſelnec gondor. A teſtnec akarat-
 tia kedig, az Iſten ellé ellenség-kép-
 pen űſelekedic: mert az Iſten törűc-
 nie alá nem adga magát, mert ingēn
 ſem lehet: Ackic teſti éleibé vadnac
 az Iſtē nec nélhe nec kelliemetőſſec
 Ezt é mi nag eſetűnket es nyomo-
 rúſſagűkat, te néked kel tulaidonita

nunc, mert chac te vagy minden ve-
 fedelmünknek es niomorúságunk-
 nac oka, te hoztál minket ebbe é
 nagy vesédelembé á te álnoc, tfa-
 lárd, es hazug mestersegeddel.
 Mert te vgyan nem tudz egyebet,
 hanem chac tšalny, hazudny, ártany
 es veséteny. Ezt é mi nyomorult
 állapotunkat á tőruény által tanol-
 lioc meg ismerni. De az irás azon-
 közbe nagy vigasztalást ád előnkbe,
 mert meg tanéit az váltságnac ren-
 dire-is, hogy mint tisztítassunc meg
 az mi bűneinctől, mint gyógytassunc
 es szabadéitassunc meg á mi nag' ve-
 séf termésetinkből, á halálból, es á te
 hatalmadból. Mert az kegyelmes
 Isten mikor látta volna az mi esse-
 tünket, es meg romlot termésetün-
 ket, hogy nem hogy ki tudtóc vol-
 na ma

na magunkat szabaditanunc az ve-
 fedelemből, de sőt még chac ingen
 meg sem tudtóc volna érteny veße-
 délmünkét es az Istennek akar-
 tyát, könyörületességre indeitatéc
 hozzánk, es meg igére s- elis botsáta
 mi nekünk az igaz szabaditot es or-
 uost, acki minket tulaidon ereicuel
 meg szabadithatna s- megis sabadi-
 tana minden veßedelmünkéből. Az
 kedig a Christus Iesus az Istennek
 termését ferint való fia, acki Abra-
 hamnac es David Királynac nem-
 zetségéből fármazuán Szűz Mariá-
 tul bűn nélkül születéc, a mint az I-
 sten elcitól fogua a Prophétác által
 meg igérte volt, es végezet időben
 az emberi testbe- is botsáta, főkép-
 pen azért, hogy a bűnösöket idue-
 zeitené, acki közül en- is eggie va-
 gioc:

Ez

Ez è mi vrunc es szabaditonc foc-
 kal kegyeben sol mi nekunc Moy
 seinel. Mert à Moyses à törvény
 könyűben tőkélletes igazságot ki-
 uan mindonóctul, es mindenec ellé
 kárhozattal fenyegetőzic valakik-
 nec tőkélletes igazságoc nintsen ő
 magokbul. Azt kedig à tőkélletes
 igazságot chac egy ferfunac akarat-
 tyából fűletett emberben sem ta-
 lálhattya, hané mindent bünbe ta-
 lál: es à törvénnec tudománia által
 meg nem szabadithat senkit à bün-
 től, hanem chac parantsollya az io-
 kat tselekedni, a gonosokot kedig
 meg tiltya, es à bünösöket kárho-
 zattal fenyegeti. De ez è mi aba-
 deitonc à Christus Iesus, vigaztal
 minket es áld az ő sent Euangélio-
 mában, meg szabadultaknac hirdet
 à bün-

à büntöl es à haláltul, igazaknac es méltoknac az öröc életre az ő benne való hűt által.

Iyegeiz te engem az fent lanos fauáual, i. Ioan: i. holot büñősnec mond mindeneket: de el hagyád es nem fámlálád előue az oldozatnac igéit, à melliec vgyan ottan kötkeznec, tudnia illic, à hol azt mondgya fent lanos: Ha még valioc büneinket, hiu es igaz az Isten, hog meg botsáttya mi nékünc büneinket, es meg tisztít minket minden hamiságinkbol. Azért ám valamint akarod mind vgy retőges az törüénnyel, de én az Euangelióhoz folyamő, à melyben nómős vigasztalást es tanátsod találóc az halálbol való szabaduláfsóra. Mert noha azt mondgya en nékē az törüénben

ben Moyses: Atkozot vagy, vgy
mond, mert megfegted az Isten pa-
rantfolatit: De azért vgian nem es-
sem kétségbe, hanem az Christus-
hoz folyamom, acki imezt mondga
en nékem az Euangéliomban: Biz-
zál fiam, s-hygy en bennem, meg
botsáttatnac à te bűneid. En visel-
tem à te bűneidet az en testemen à
kereftán, es meg fizettem erőtted,
es vgy engezteltem meg hozzád az
en mennyei fent Attyámat. Te né-
ked győztem meg à halált es az Sá-
tánt. Te néked tellyesítettem bé-
tekélletessen à törvént. Mind ezec-
tiédec lefnec à mellyeket en tlele-
kedtem, ha en bennem hiendef.

Hallod hísem immár te Sátán mit
mond az Christus: te à Moysést
hozod bizonságul előmbe: En te
néked

31
ny
a-
f-
s-
ga
z-
eg
l-
a à
d,
az
é-
á-
bé
ec
e-
nit
est
te
ed

neked visont à Christust támaztom
ellened. Te az folgáual bizonyitá-
en kedig az Vráual. Az folga ha-
mílnac vall engemet, es öröc halál-
ra ítél: de az vra meg oldoz es meg
szabadít, es öröc étellel aiándékoz.
Azért semmit nem gondoloc az te
vádlásoddal, mert en nékem nem
árthatz vélc. Hányhatod előmbe
az en bűncimet: de en-is à Christus
érdömös voltát, elég tételét, törvén-
nec való engedelme, halálat es fel-
támadását hányó te elődbe. Mert
minden ő iauainac kéntse enym: az
ő igazságais enym. Sőt ő maga
Christus az en ártatlanságom es i-
gazságom. Azért ha őtet bűnössé
nem érheted, sem nem kárhoztat-
hatod, nyluán en raitam sem lehet
semmi hatalmad, es nem kárhoztat-
hatz

C

hatsz, à Christusért, acki igaz eleget
fizetett az en bűneimért, es en né-
kem azokat meg bocsátta.

A Kisértő.

*Az Christust en nem mondom bűnössé-
leny, sem nem kárhoztatom. Mert igaz
vallom. De chac à bűnössé kárhoznac el:
Te kedig bűnös vagy, a mint te magad vallad
széllola. Azért méltan kárhoztatlac teged.*

Bűnös.

Iollechet en magamban bűnös va-
gioc, de az en meg igazéito Christu-
somban igaz vagioc. Mert minden
bűneimet meg bocsátta, es vg vött
kegyelmébe es oltalmába: ő segél, ő
tízrogat mindē nap az en bűneim-
ből, mind à myg fíntén meg vyét.
Vesél azért előlé te gonoz Sátán, es
meny à Pogányokhoz, ackic soha az
Istent nem ismertéc, auag az Sidok
hoz es Eretnekechez, ackic az Chri-

flust meg vetöttéc; mert en raitam
 sémi hatalmad nintsen. Mert a men
 nyei Atya az en Istenem ki ragadot
 engömet a főtétségnek hatalmábul,
 es az ő szerelmes fiának orfagába vit,
 kinec vére hullása által, szabadulásō,
 váltságom es bűneimnek botsánat-
 tya vagion. Col; 1. Azért noha tu-
 laidon tselekedetimmel bé né tōlt-
 hettem az Istennek parantsolatit, de
 bé tōlté az Euangeliōban az Chrūs
 nac tselekedete, engedelme, es elég
 tétele által, holot benne hisec. Ez é
 hűt en néké igazságomra tulaidoni-
 tatic, noha magából tōkélletlence
 az en tselekedetim.

Ez kedig az Isté törüénie bé tellic
 sétéfsénec eg es igaz módga, hog az
 törüeny tellycselitō es az en meg iga-
 zeitō Chrūsombā hidgéc, acki nélkül
 C 2 soha bécé te

tellyesítheti az Istennek törvénye, es senki Isten eleibe sem iuthat. Mind meg bizonyíthatom ezeket az Isten befédéből. Mert így szól az Poganyoknak Doctora az nagy s: Pál. Rom: 8. Semmi kárhoztatásoc nintsen azoknak, kic az Christus lefusban vadnac, kic nem testt érintiárnac, hanem lélec érint. Mert az életnek lelki törvénye, meg szabadé. ita engömet az bűnnec es a halálnac törvényéből, az az, birtokából. Mert az mire az törvénnec tehetsége nem vala az ő erőtelen voltáért, mely erőtensége az testben vala, azt az Isten meg tellyesíté, az önnön fiát el bortsátuán, ki hasonlatos lén az bűnes emberi testhöz, es el kárhoztatá az bűnt az bűnből a testnek általa, hogy az törvénbéli
meg

megigazulás bé tellyesednéc mi
 bennűnc. Itt im sockal külömb i-
 géket halloc, es az meg igazulálnac-
 is más módgyát hallom, hogy nem
 mint á minémő: en nékem az tör-
 uényből te mondaß vala. Mert
 noha az törüenyből bűnősnec itél-
 terem, es annac-is valloim magamat
 de azért nem hadgya azt az f: Lé-
 lec Isten vallanom, hogy mindgárt
 el kárhoztam immár. Mert az en
 kárhozatra való bűnös termésc-
 tem nem kárhoztathat engé mind-
 iarást, miért hogy az Christus le-
 susban vagioc az hűtnec általa. Az
 Christus azért, es en, egy Lélec es
 egy Test vagiunc immár. 1. Cor: 6.
 ő az en feiem, en kedig ő tagya va-
 gyoc, az ő testéből es ffontyából va-
 ló vagioc. Ephes: 5. Es azért adtá-

és magát fánt fándéckal az törvény
 ála, hog engem az törvénnec vádlá-
 sából meg szabaditana. Gal: 4. Az-
 ért lett átocka erőtem, hog engem a
 törvénnec átkából ki szabaditana
 Gal: 3. Ezzel vigasztalom azért ma-
 gamat, hog noha bűnös vagyok, de az
 ért el nem kárhozó az Chrüsért ac-
 kibé hissec. Miért kárhoztátz hát te
 engé? Holot a léleknek törvénye, az
 az, a f: léleknek vezérlése es bennem
 való vralkodása, auag az Chrüsban
 való hűt, meg szabadit engömet a
 bűnnec es a halálnac törvényéből
 hog a bűn soha engem el ne kárhoz-
 tathasson, es a halál el ne nyelhesse.

Iol lehet hog az Istennec törvénye
 io es fentleges: de azért vgyan fikit
 nem igazithat meg Isten előtt: el ne
 ualtoztathattia a mi kü természetö
 erös

erős fiuonket, es meg nem lagyit-
 hattya, anagy a mi bünös termé-
 tünknek né tizteithattya es nem viét-
 hattya meg, a bűnt sem veheti el: Ha
 nem chac ő maga az Iesus Christus
 tlekedheti azt. Mert az emberi ter-
 méket meg vetemet es bűn alá vet-
 tetet, s- nintsen semmi ereje az Isten
 törvényének tellyesítésére, se igekö-
 zete ő magából, hanem chac az bűn-
 re hailandó es gyors. De mind az al-
 tal az vr Isté segítségöl len é mi gyár-
 lo terméketünknek abbol, hog a tör-
 vénnek tellyesítésére iuthatna, es el-
 borsátá az ő f: fiat, hog bintén ollian
 igaz embörré fületteméc a miné-
 moc mi vagiúe a bűnöl meg válua-
 s- azért kellietéc a tizta fűztöl fület-
 tenni, hog mind ez féles világnak bű-
 ncért méltó áldozat es fizetés lehetne.
 Ez volt azért Istennek az emberi

tēstbe való őltőzetincc oka, hogy a
 mi bűneinket az ő tizta és ártatlan-
 ságos testéncc áldozattia által, az az,
 ő maga által el kárhoztatná, meg
 fizetné, el törtené, és bűneinc bősá-
 nattiát nyerné, hogy ecképpen ez
 fentséges, ártatlanságos és tiztassá-
 gos Isten és ébörnec fia által a Chri-
 stus által tellyeséitetnéc meg tekél-
 leteffen az, ámint az Isten törvénye
 kinán vala. Mert az Christus ez
 mi bűneinkért való áldozattya ál-
 tal az Keresztfán, nyeré bűneinknec
 bősánattyát, és az sz: lelket, ki az
 hűtőt és az szeretettet felgőrieztí
 mi bennűnc: és ezeknec általa oz-
 tán az igazság, és az Isten törvényé-
 nec bé tellyeséitéle el kezdéti mi
 bennűnc. Es noha az bűnnec ben-
 nűnc való maradékiért és bennűnc
 való

való vralstodásáért, myg ez világ-
ban élunc nem vagyunc tókélletes
tizrac es elegcc az Isten tóruényénc
tellyeséítésére, de mind az által v-
gyan meg igazéitatunc Istennecc e-
lőtte, es mind azoknac bé tellyesé-
itése nekűnc tulaidonéitatic, vala-
mit az túruény kiuan, az Christus-
ban való hűtnecc általa. Mert acki
az Christusban hísen, igaz az, Isten
előt. Ez á mi Euangéliomunc es
óldozatunc, mellyet az Isten ó ma-
ga hirdet mi nekűnc, es mindnyá-
ian az Mennyei fient Angialoc es é
földi Anyafentegyháznae népei, ezt
mondgyac reiá: Vgy legén. Amen.

Annac okáért, valakinecc fűu-
ben lakic az Christus az hűtnecc ál-
tala, bétellyeséiti az, az Istennecc pa-
rantfolatit, mert Christusacki ő ben

ne lakic semély szerint ő maga tel-
lyeseítette bé azokat. Es így lett
a Christus ez illien hyű keretyénne
igasságáua, hogy az hyű kereztyén
az Christusért igaznac ítelteltessée
Isten előtt az hűt által, nem különbé
mint ha tőkélletessen bé tellyesei-
őtte volna az Isten törvényét.

H Kisértő.

*Halladé: A te Pálad a helyen a honnét bi-
zonitass vala többet is sol, De te ezt el hagad:
en kedig esemb: vénem, es meg egyzém: tud-
nia illic, mikor ezt mondgya: Róm: 8. A kic
nem test szerint, hanem lélec szerint iárnac. Az
Ist: azt az ígér etet a mellyet mondal, nē adta
mindennec semélyualogatás nélkül, hanem chac
azoknac, kic nem test szerint: [őc inkább lé-
lec szerint élnec. Te kedig test szerint élz:
Mert fesuény vagy, keuély, buiálkodó, bozsu-
allo, hirtelen haragu, mértékletlen életű, es
gyöndörősséges élet követő. Azért nem néz
te reiad az ígér et, hanem vgyan el kár-
hoz*

hőztál. Nozza felelhetge valamit erre
Mentheted magadat immar, auagy nem?

Bűnös.

Noha azt vallám énec előtte, hog
en magamban bűnös vagyoc, de
vgy vedd esedbe, hogy nem test
ferint való élés auagy iárás azért
az. Mert azok iárnac es élnec test
ferint, ackic a bűnös testnec minden
kiuáúságit es akarattyát valamel-
lyekre hailandó mindenfélelem né-
kül es vakmerőképpen tselekesic
es vgyan örömmel mennec az vé-
tekre, penitencia nélkül élnec es i-
gaz töredelmesség nélkül, főt vgian
kedueskődnec magoknac a bűn-
ben, es a testnec kiuáúságit örö-
mest tellyeséitic. .?

De en ha bűnben esemis, mind az
által, vgy mint lelki ember, gülölé az

én testemben göriedőző bűnt, es
 chac azt kiűnnám, hogy meg sa-
 badulhatnéc es tisztulhatnéc az bűn-
 től, mert fiuem ferint bánom hogy
 Isten ellen vétkezem, es vétkeztem
 is. Es azon imádom Istenemet, hog
 meg ő rögbitse én bennem az hűtőt,
 mely által az en bűnre hailandó tes-
 tsemet meg enyhéthessem. Es igen
 bánom azt hogy olyan igen nagy
 erőtelenségben es bűnös természet-
 ben vagyoc. De azért vgyan nem
 essem kétségbe, hanem minden bi-
 zodalmanat az Christusba helhez
 tetem, hiuén azt, hogy en nékem
 meg b otfáttyaesetemet, hűtőmet-is
 meg ő regbéiti, hogy lassan lassan á
 testnec tselekődetit meg enyhéthe-
 ssem, meg olthassam, le nyomhassam,
 meg fcséthessem, es meg öldököl-
 hessem

heffem. Mert bizony nem hyába
 irta azt az Esaias Propheta felőle,
 hogy a meg töröt nád fátat egybe
 nem rontya, es a füstölő len tsöpöt
 meg nem oltya. Mert en a termé-
 feneccreieből vgian soha nem giő-
 lölhetnem a bűnt, Istennek lelke né-
 kül, holot velem eggiőt fűletteséc
 ez világra. Acki kedig a bűnt giű-
 löli, Christusnac lelke vagyon ab-
 ban, es mindönöstül Christusé az,
 nemtyéd. Azért noha azt vallia
 az s: Pál, hogy minden emberben
 vadnac az bűnöknek maradéki, ac-
 kic ellen az lélec tuffakodic: de nag
 vigasztalást ad, midőn ismeg azt
 mondgya, hogy semmi kárhozat-
 tyoc nints a Christusban hiűőknek.
 s-ez a hiűeknek szabadságoc es dítse-
 kődécsec, valakic hűt által a Chri-
 stusba

stusba öltöztetec. Rom: 8. A mely
Christusnac érdömével élne, es a
bűntől meg tisztíttatván iduózúlne.

N Kisértő.

o chac hyába öruöndösz, mert semmi a
te álmadozásod, holot meég ki nem szabadultál
kezemből: Mert meg vagyon irva: Hög chac
az iduózúlacki mind végig med maradand.
Sokan esteüec efféléc, a minémő te vagy, az
en halmba, kic először igen vetekedtene, velē,
es keményen tartottac magokat, mint sinton te:
de vgyan nem álhattac meg mind végig, ha-
nem végre-is kezembe kellyet iutnioc. Hisém
hogy neked is vgy leszen dolgod: chac kár hogy
ellenem tussakodol.

A Bűnös.

Az Irgalmas es Kegyelmes Isten
meg oltalmazzon attul: Mert bi-
zonnyaltudó azt, hog meg nem ál-
hatnóc az te mérges nylaidat, ha-
el kellyene esnűnc, ha Isten nem ad-
na hűtet belénc, es ő nem erősseitené
azt meg be-~~m~~űnc: Soha meg se ma-

radhatnanc az kísértetben ha ő né
ráplálna Mert az ioban való meg
maradás finen ollyán ajándéka l-
stennec, mint az ő béne hiués, es éle
tünk nec meg iobbitássa. De azt pa-
rantfolta Isten hog ő tőle kériem az
ioban való meg maradálomat es
álhatatosságot, es meg ígérte hog
meg halgat es segítségül léfen az
Chrüsért, kib en minden ígérteit bé
tellyeseiti. 2. Cor: 1. Annac okáért
az ő kőniörgőc Isténec, hog a mit en
bennem irgalmassan el kezdőt, azt
nag kegelmeffen el végezze, az ő ne
uénec ditséretire es lelkem nec iduő
ségére. Ez rövideden az en fegeté:
mert noha né bizhatō semmit, es elle
nőd se álhatec az en tulaidon erōm
ból es bōltsefégeből: de azért min
dēt meg tfelekedhetē a Chrūs által
ackit te

tegődet meg giőzöt, es engem bi-
rodalmadból ki szabadéitott. Mert
vgyan azon Christus taneit engem,
bir, igazgat, erősséit, es bátoréit az
ő fent lelke által. Holot azért I-
sten vagion én mellettem, ki kár-
hoztrathatna el? ..

N Kisértő.

*No: ha Binttén iduősségöd ben nem ártha-
tok-is néked: De im még látod azt, hogy ez
világi életednec rendiben annyra háborgatlac,
gyötörlec, kinszatlac, kőssergetlec, es anny ve-
ssedelembe es nyomorusságba eitelec, es oly ke-
ményen látod hozzád a miben árthatoc, hogy
inkáb kiüánnád haláloedat, ha lehetne, hogy sem
mint életedet.*

Bűnös.

*I*ol tudom en azt hogy minden go-
nosnac es vesfedelemnec te vagy o-
ka, es hogy soha semmire egyébre
igiekőzeled nintsen te néked, ha-
nem

nem hogy chac valamiből árthas
az hyű kereztyéneknek, es nyom-
morgathassad őket. Iol tudom aztis,
hogy en ez átkozot nyomorult vi-
lágban ez te veszedelmes fallásodon
végig való iokban nem öruöndöz-
hetec, hanem soe külömb külömb
féle nyomorúság alá vettetem. De
azért vgyan nem essem kétségbe.
Mert oly erős es beűséges vigazta-
lásom vagyon mellyel erőssíthetem
fiuemet, hogy a melytől sem te, sem
ez egész világ soha el nem szakazt-
hat még az halálban-is.

Mert hogy meg értsed, Te chac
teremtet állat vagy, es soha semmi-
ben nem árthatz en nékem Isten en-
gödelme nélkül. Soha nem enged-
kedig te néked többet ártanod en
nékem, hanem chac a menyt haz-

D

nos-

48
nosnac ismer lenny az en iduóssé-
gemre. Nyilván tudom azt, hogy
az hyű kereztýéneknec nag vesze-
delmekre es ártalmokra vagion az,
mikor ez világó keducc ferint min-
denféle gyönörűségben es kazdag-
ságban élne, es minden testi iockal
bénólkódne: Mert ez világi io fe-
rentséieken mind magokrul s-míd
kedig Istenókrul elfelelkőzne. Az
nyomorúságoc kediglé, veszedelmec
es ez világi haboruc, mellic az Isté-
nec io akarattíából botsáttatnac re-
ánc, tanitnac minket az mi magunc
ismeretire, erőtlenséginknec es nyo-
morúságinknac né chac ismeretire,
de okaira-is, az Istenec ismeretire
Isteni seglelére, Istenben való bizoda-
lora es giakorta való imátkozásra.
Mikor imátkozunc kedig, akkor ve-
lunc

Iűc vagion az Iűen es meg segűll:
es igrűmerti meg magát velűne, es
mi magunkat-is

Vallion mit irtottál azért en nűkű,
ha valaha az Iűennec kedues akat-
tiából es engedelmeűből valami kárt
tűttűl es valamibű meg kűssereitűt-
tűl az ez világiel vesűendű marhac-
ban es életneű rendiben, holot ezec
nem őrűkimen nűkem? Mert az en
igaz őrűkfűgem az meg heruadha-
tatlan, megfertűzhetetlen halhatat-
lan es őrűckű való mennyei draga
kűntsű: a mely kűntsűt soha chac meg
sem műrz illetny. Ha meg őlűd te-
stemet, azzal nem irtathatz: mert eűc
bernem tűselekűűűl velem, hanem
ez vesűet vilűgbol az őrűc élet-
neű meg mondhatatlan nyugo-
dalműra es bodeglűgűra kűldeű:
Mert acki en nűkem testet lelket a

dot, es acki meg szabadcitot engő-
met az te haralmadbol, vgian azon
Isten megis tartya mind testemet
lelkemet az meg váltságna napia-
ig, a mely napon oztán fel támaztya
teste met az örök életre: Azonköz-
ben kedig lelkem az Christus ke-
zében, nagy bátorságos helyen ő-
riztetic.

Nem árt hatz azért en nékem, ho-
lot az en Istenem az Christuśnac hū-
tiben álhatatossan meg tart engő-
met. Nálam az ő ſent igéie es i-
gérte: Hiſem hogy azokban meg
nem ſálatkozom. Rom: 8. Tud-
giuc hogy mindenecc iauokra vad-
nac azoknac, ackic Istent ſeretic.
Azt mondgia az en Christuśom-is
Ioa: 10. Iſmerem az en iuhaimat, es
en örök életet adoc nékiec, es el-
nem

57
né vesnecc mind öröckül, senki sem
ragadgia ki őket az en kezemből.
Psal: 90. Acki az felséges Istennek
oltalmában lakozic, az á minden-
hatónac árnyékában nyugfic meg:
Azt mondgia az vrnac, en remén-
ségem es en erősségem vagy ie, es
en Istenem ackibe bizom: Mert ő
szabadéit meg engőmet az vadá-
soknac tűrőkből, es a kemény igé-
től, az az, az ártalmas dögtől, es a
törvény rettőgésitől. Az ő Angia-
linac parantsolt te felőled, hog meg
örizzenec tégedet minden te vta-
idban: kezekben viselnec tégődet,
hogy történet serint meg ne üssed
lábadat az kúbe. En bennem bi-
zot, azért meg szabadéitom őtet, es
meg oltalmazom, mert meg ismer-
te neuemet: Hozám kiáltott, az az,

segítségre hívot, es meg hálgatom
 őtet: véle vagioc haboruságában,
 meg szabadeitom őtet, es meg dítő
 item őtet. Hallodé, mint oltalmaz-
 za Isten az ő hűeit, es mint iáron
 tabort erőttőc, es mint botsássa el
 menyorságbol az ő f: Angialit az
 ő oltalmokra, a mint sent David
 mondgia, Psal: 34. Az vrnac Anga-
 la környül véfi azokat ackic az v-
 rat felic, es meg szabadeitia őket.

Im hallod hisem mihez bizom,
 miért vagioc illyé kemény ellened,
 mivel vigaztalom magamat, es mi-
 nel bátoritom fiuemet. Semmit né
 dítelkedem itt en magamban, anag
 en magam felől, hanem az en min-
 denható Istenemben az Iesus Chri-
 stusban dítsekődöm, es az ő érdő-
 mében. Mert szeretet engömet, es
 halál

153
halálra adta erőtté magát, hogy az
örök halálból meg szabadítsa, és
örök élettel áldékozza meg, hogy
vele éljen, és örökáglanék mind
örök ké, az ő örök országában. Ez az en
vigasztalás, s-chez ragazkodom az
Chrūs Iesus kegyelmességéből. Am
bátor mindenképpen diósködgie
te en ellenem, és kiértes engemet a
mennyre az en mennyei f: Attyám
az ő kedves akarattól engedi:
De tudom hogy az en f: Attyám en
gem ő erőtlenséget el nem hág az ki
sértetben: Meg tartia az Chrūs az
ő nyomorult iuhochkáiát, hogy az el
farkastorkába ne esék. A Christus
nac és az keresztényeknek mindé el
lenségig lábunk alá vettetnek, a bizon
dolog. Azért ves el előmpokolbéli
Sátán: mert semmi hatalmad nintsen

raitam. Annac tulaidona vagyoc
törüény ferint mind öröcké, acki
nagy draga árron, tulaidon vére hul-
lássa által váltott meg engemet a te
birodalmadból, tudnia illic, az en
vram Iesus Christusé. Ez az en erős
es tűzes kő falam, ki ugy őriz en-
gemet, mint seme fenét. Ő néki di-
tsóság, tisztóság es hatalom legyen
az Attyáual es az f: léleckel, mind
öröckől öröcké. Amen. .?

Nagjoc sroual mentenéd es igazteitanád
magadat ha lehetne, de még nincs elégedendő
mentséged elditem. Mert azt te magad is jól
tudod, hog mind eleitől fogva arra tancitotta-
nac az Annyiszentegyházban, hog nagy Isten
ellen való vakmerőség embörtül, in-tselekő-
detti-nékül várny idűőségét es örök életét.
Te pedig nyilván vallod, hog soha semmi dot nem
tselekédte, es nem tselekődhetel-is oklyat, a
mellyet Istonnec itéleti eleibe vethetnél, auagy

melly

melly az Isten itéletiben meg állhatna. Meég-
 is oly igen nagy Vakmerőségben es balgatig-
 ságban vag, hog Istennec minden törvényé-
 tellyeseitése nélkül es minden jó tselekedetekné-
 kül reménled me nyortságba menesedet. Vallyon
 mitfoda volna egyéb ez té igickőzeted es re-
 ménséged, hanem hog az igaz Istenből hami-
 ssat formalyt Mert ez nem külömben vagion,
 mint ha te el mennél es mindnyfele gonozsagba
 es fertelmességbe bé keuerődnél, es mind az
 által arra kérénd az Istent, hogy azt a te go-
 nozságodat, faitalanságodat, es fertelmes éle-
 tetet, nem chac beretné es diszirné, de meég az
 olyan förtelmes bűnben éléssédert ugyan idő-
 zeitene. De (hog meg értsed) az Isten nem lé-
 ben. Mert igaz az Isten, es igaz az ő itele-
 ti. Psal. 118. Az azért a te gondolatod es re-
 ménséged chac hyába való. A mint en értem
 becsédedből, elbenedhetnéd te azt, es ugyan
 beretnédis, ha te valakitől nagy summa pénzre
 vennél fel költsön, es oztán más fizetné meg
 erőtted: Ha te sokat lopnál, es mást akasztaná
 nac fel helyőtted: Maga Iste azt paransollja,
 hogy nem külömben beressed felebarátodat,
 mint bintén tulaidon magadat, Matth: 22

Bűnös akar lenni, és a te akaratodnak ki-
 uánsága szerint gonoszul és fertelmességben a-
 kar élni: s-mégis ugyan azt remélned
 es minden akaratod az: hogy meggyorságba
 megy ez élet után: és elhagyod, hogy meg-
 ismétlődik a reménységben. Nem olyan
 könnyen, és nem azon uton kelly meggyor-
 ságba menni. **AZ ISTE** N az ő vég-
 hetetlen igazsága szerint, soha nem börtön-
 ti a bűnt, sem nem díszítheti. Ha kedig
 meg nem büntetne a bűnért, miért teremte-
 te volna az poklot? Bizony a te ítéléted se-
 rint csak hyába fenyegetné **ISTEN** az
 Istentelenekét és förtelmes bűnbe élőket a po-
 kollal és annak kínnyaival. Te magad is
 jól tudnád, ha akarnád, hogy sokkal külö-
 mben legyen az dolog, hogy sem a mint te
 mondod. De még is mind az által, azt vé-
 led, hogy é te hyába való beszédoded és tsá-
 tóságoddal mindenkért idkellatesen meg fi-
 zessz Istennel, és így szabadulhatsz ki az ő
 ítéletiből. De ugyan eleitől fogva ezt soká
 tártoc tselekedny ti Eretnekoc, és az sent i-
 rást vagy mint nyakon kötve horzdozátoc,
 és a ti agyazokból gondolt értelem szerint és
 kario

kariátoc magiarázny. A hol az szent í-
rás az io tselekedetet kiánnya mindenectől
ott ti a ti meddű es haszontalan hi teteckel di-
tsekedteci: es az alittyátoc, hogy az által
mindeneket meg nyerhetdöc Istentől. E-
gyebekben meg fedditec az emberi okossá-
nac kösuetését az Isteni dologban, es az ál-
noc magyarázatott, de ti éltec leg folyos az-
zal, es kiáaleképpen az fő dolgokban. A
hol oly igéuel élhetnétec az magyarázatban,
melly az egyigyöknecc épölet:kre lehetie, ti
ollyan helyen nagy bölsön sokatlan es bo-
tránkozatö igéuel es szollásnac rendiuel él-
teci: Mint mikor azt mondgyátoc: hogy eu-
laidon chac az igaz hűt igazait meg Isten
előt: Semmi io tselekedet nem iduőzeit-
bec, sem a gonoz tselekedet nem kárhoztat-
hat. Vallyon mitfoda szollásnac módgya le-
hetne ennél veszedelmess es botránkozással
taquab? Mert az szegény egygyö tudatlan
poromba ember vallyon mit tud ezen egyebet
értény, hanem chac azt, hogy akar mint
ollyen az ember szabad véle, mert az io tse-
lekedet es iambor élet sem haxnál es nem,
Rükséges-is, s-az gonoz sem árc? Effele
hya

Effele hiúságos es hyába való hűtőc es ér-
telmetec léuen mindeneket a ti kiuánságtoc
serint felekedztec, es a testnec akarattya se-
rint nag győndörűségben es biuolkodásban él-
tec .s- mind az ákal vgyan a keresztén né-
uel ditselkedtec, es iduózúlly akartoc: De a ti
reménségtec chac hyába való, es meg tsal tite-
ket: Ezt bizonyyal meg láttjátoc.

Bűnös.

Ime mely igen gyűlölőd az igazsá-
got, es mely igen nem fendnedhe-
ted aztel, te hazugságnac lelke.
Mert holot az igazság ellen né tudz
mit mondani, mással fogod a dol-
got, es minket ollyatán gyalázó
sóval illetz es káromlak, a minémő-
ket vgian minden napon hallanuc
kelly az te tagaidtul. De meêg-is
hogy azt ne véllyed, hogy raitam
győzödelmet vöttél volna, meg
tudoc felelny befédednec minden
réfere, es im megis felelec. Leg

Leg előőr kedig azt en-is val-
 lom, hogy Istentelen es förtelmes é-
 letű az olyan embőr, valaki peni-
 tencia nélkül mind végig meg ma-
 rad az gonos életben, es semmit
 nem igyekőzic az io tselekődete-
 kre, auagy vgyan soha semmi iot
 nem tselekődic, s-à Christusért sem
 akar soha fenuedny, mind az által
 vgyan ditselekődic kőroztyénségé-
 uel es az iduőlség nec reménségéuel.
 Ez Istennec irgalmafsága ellen va-
 ló vétec: es ez oly igen nag vakság,
 hog ez illyen embőr, nem érti sem
 a bűnnec förtelmes es veszedelmes
 voltát, sem az Isten haragját, sem
 kedig irgalmafságát es a Christus-
 nac kin-fenuedését: es chac álma-
 doz iduőlségé nec reménsége felől,
 holot igazán nem reménlheti iduő-
 ségét

régét, sem az Istent nem ismerheti.
 Mert vallyon mitloda reménység
 lehet ott az iduótság felől, à hol pe-
 nitencia kiuól való vakmerő élet
 vagon, à hol az Istennek semmi fe-
 lelme semmi fereteti es semmi is-
 mereti nintsen, semmi Istenben va-
 ló bizodalom sints?

A keresztýén embórnek foglalá-
 tosnac kelly lenny mindenféle io
 tselekedetőkben, de mind az által,
 nem kelly abban reménységét vetni,
 hanem chac az Christus Iesusban.
 Mert akarminémő iok legyenec az
 embernek io tselekedeti-is, de azért
 vgian iókélletlenőc: es ha à Chrüs-
 ért nem keduelné es ditsérné Isten,
 hanem à tóruénnek kemény muta-
 tása ferint itélné meg, tellyessce vol-
 nánac iókélletlenséggel, vcióckel es
 bűnnel

bűnnel. Valaki né igyeközi a'io tse
 leködetekre, de az né hiſe az Iſten
 beſédénec: ſőt e bizony dolog, hog
 nintsannac hűti az Chriſtusban:
 nem ſereti az az Iſtent es nints re-
 ménſége es bizodalma ö'öc élete
 felől. Noha kedig ſoha nem le-
 het az igaz hűt io-tſeleködete-
 nél, de az hyú kerezyén ha vala-
 miot tſeleködie-is, meégis az ő te-
 ſte vgyan mindenkör göriedez a
 gonoz gódolatoctal es kiánſágoc-
 kal, es a lélec ellen tufakodie, s en-
 nec okáért nem tellyeſeitheti bé tő-
 kéletteſſen az Iſten törvényét. Ez
 világon azért az törvény bé tellye-
 ſeítésnec chac gyakorlásában far-
 radozunc, chac el kezdgiűc azt, de
 bé né tellyeſeithetiűc. Mert igaz es
 ſilván való az ſ. Pál módáſa mikor
 így ſol

szól: Tit: 3. Nem a törüénne tsele-
 kedetiből, hanem az ő irgalmasá-
 ga fent iduőzeitött minket az I-
 sten, az vyonnan való fületésnec, es
 az fent lélek nec meg vyétása által.
 Annacokáért az kereztyén embör
 nec minden fele gonos tseleköde-
 tőket es bűnöket vtálny kelly es
 tőle el táuoztatny, es io tseleköde-
 tekben magát foglalny: Nem kely
 az ő bűnes börtében meg maradny,
 hanem az o embert az sötétség nec
 tseleködetiuel le kelly vetny: es az
 o kouázt ki kelly tizteitany. De
 mind az által azért az el kezdet es
 tőkélletlen tellyeseítésért az tör-
 üénne Isten előt nem tulajdonita-
 tunc igazacká, hanem chac az Isten
 irgalmaságából ingyen az Christus
 érdöméért, ha az Chrűsban hisűnc.

Masodic

M A S O D I C r é s é r e e l l é v e t é s e d n e c
 ímezt felelem: Hogy noha á mi io
 tfelekőderinket nem mindenben il-
 lendő az Isten parantsolatihoz, es
 nem tellyeseithettyű azokat tőkél-
 letessen: es noha bűnösök vagyunc
 s-bűnbeis maradunc: de még-is
 imez dicsékedésűnc vagyon es bi-
 zodalunc, hogy á kereszttség által
 az Istennek haragos ítélő íéki elől,
 az engesztelésűnc helyére, anag á ke-
 gyeleműnc íéki eleibe vitetűnc, á
 hol az Isten nem tfelekődik mi ve-
 lűnc az törűnnec kemény ítéleti
 ferint, hanem az ő nagy irgalmasá-
 ga ferint. Noha azért ő világi élet-
 tűnk bē fölőtte igen sok bűnűnc va-
 gyon, de mind el merytettenc a-
 zoc á Christusnac sebeibe es véré-
 be, holot ő viselte á keresztfán, es la-
 koltis erőtte.

E

Harma

HARMADIC RÉSZÉRE imezt fele-
 lem: H^og nem akaroc en à io tfele-
 kődetec nélkül es à törüénnee tellye
 seitése nélkül mennyor^oszágba menni:
 mert tudom hogy lehetetlen dolog
 az: De enym à Christus törüényc
 bé tellyeseitése à hűt által. Es en
 magam-is giakorlom magamat az
 io tfelekődetekben az Istennee
 malaztya által, hog lassā lassan őróg
 bűlhessec benne es tőkélletesb lehe-
 ssec. De miért hog még igē táuol va-
 gioc à törüénnee tőkélletes bé tel-
 lyeseitésétől, meêg soc iocban el vfa
 mő es tántorgoc, Azért hisec az Chri-
 stusban, es azért hium segétségül
 az Istennee neuét, es vgy véfem bű-
 neimnee botsánattyát. Es é Chri-
 stusban való hűtömért, s-è minden
 igalságnac okáért é Christusért, ki
 tőkélle

65
tökéltetessé eleget tett a törüénnek;
tulaidoneit engem Isten igazzá. En
nec è Christusnac tulaidoneitom
ezt è io-tétemént. .? .?

NEGVEDIKRE imeztfelelem:
Vallom hogy elsenuedhetném azt,
hogy mikor oly nag summáual vol-
néc valakinec adós, kit meg nem fi-
zethetnéc, es oly kötblé volnéc ki-
ből ki né menekődhethném, ha más
fizetné meg adótságomat, es vg mé-
tene ki engemet. Mert vallion mit
kiuánhatna inkább az ados es az
szegény fogoly, az szabadulásnál es
váltságúal? Holot azért az en a-
dóságomnac megfizetését es váltsá-
gomat az Menyei kegyelmes es
irgalmas Isten a Christusban meg i-
gérte volna en nékem es meg-is
adta volna, még mikor ellensé-
E 2 ge vol

ge volnéc, es te foglyad volnéc, min-
 den érdömöm nélkül chac az ő meg
 mondhatatlan nagy irgalmaságabol
 ingyen vallyon mitfoda bolondság
 volna en tőlem, hog azt a meg mőd-
 hatatlan nagy irgalmaságot es fűk-
 séges fejedelmet, mellyel ingyen
 aianl Isten, él nem venném? es nem
 kiuánnám? Bizony nagy bolond-
 ság volna ha meg vialnám, es meg
 vetném. Ebben ez en adótságom-
 nac meg fizetésében, anagy ez en
 meg váltságomban niluán meg mu-
 tatá Isten a Christusban meg ígért
 Atiai kegyelmességének, hiúségé-
 nec, feretetinec es kegyelmességé-
 nec meg szemlélhetetlen kazdagsá-
 gát: mert chac ebből ismertetic i-
 gaznac es meg igazaitonac lenny,
 ebből ismertetic meg az ő nagy io
 volta

volta, irgalmasága, es emberekhez
 való szereteti: es ebből hirdetteti
 nagy haladással az ő igazsága es io-
 volta, es dicsőítetik is örökké. Kaz-
 dag az Isten az irgalmaságban, kaz-
 dag mindönkhöz a kegyelme-
 ségül hiniác őtet, Ephes: 2. En ke-
 dig segény es szűkölködő vagyoc.
 Szűkölködöm az ő segítségé né-
 kül. ő kegyelmet ígér: en kedig
 szűkölködöm annékül: s-miért nem
 venném tehát el nagy örömmel es
 haladással az ő kegyelmét mellyel
 kínál? Vgy szeretté Isten é világot,
 hogy az ő egsietlen egy fiát nekünk
 adta, ake minden nyomorúságinc-
 bol es veszedelminkből meg saba-
 deitana, közbe iáronc lenne, áldo-
 zatunc es engeztelőnc, hog minden
 valaki hisen ő benne el nem vesén,

de örök éleli legyen általa. Ioan: 3.
 1. Ioan: 4: Ha az en Istenem nec, az
 ő meg mondhatatlan nagy irgalma-
 sága ferint, vgy te czét, hogy az ő
 ferelmes fient fia átocká lenne en e-
 rőttem, hogy en ő általa az átok-
 bul es kárhozatbol meg szabadul-
 néc, bizony nem illic ezt è io-téte-
 mént meg vtálnom es meg vetnem,
 s-nem-is akarom, hanem két kéz-
 zel fogom? es ő néki è io-tétemény-
 ért öröcké való halákat adoc. No-
 ha kedig meég nagy erőtlenségben
 vagioc, de mind az által azon imát-
 kozom az ő malaztya által, hog ne
 az en gonoz akaratom, hanem az
 Isten nec akarattya legyen en ben-
 nem, es bánom hogy en mindönö-
 stül fogua tizta nem vagyoc, es ol-
 lyan tókélletessen nem engedhetec
 az Isten

69
az Isten törvényének a mint kíván-
ná. s-nem kételkedem abban, hogy
az en meg válto CHRISVSOM
az ő szent Lelke es vére hullása
által engem szűpen meg nem tiztei-
tana, meg nem vyétana, vgy an-
nyra, hogy semmi förtelmesség en
bennem nem marad. Mert im-
márel kezdette en bennem azt
tűlelködni, es tudom, s-hisem-is
hogy nem leszen hasonlatlan es hy-
ába való en bennem az ő iduő-
sleges halála, es hatalmas fel táma-
dása. .? .?

ŐT ŐD IC részére befédednec ezt
felelem: Tudom hogy nem akarya
Isten az gonofságot, es nem szereti
sem ditséri az bűnt. Mert ő szent, es
azt akarya hogy mi es szentec le-
gyűnc. Bizony nem azért adta

az ő szerelmes fiát a mi bűneinkért
halálra, hogy a bűnben maradnánk,
de hogy a bűntől meg szabadítat-
nánk és meg tisztítatván, vgy mint
Istennec fiái fenségsben és iga-
tságban szolgálják néki. Nem hy-
ába adta ki az ő parantsolatit, nem
hyába fenyegette és fenyegeti- és a
penitencia nélkül élő bűnössöket
mind üdöserint s- mind kedig ö-
rökké való büntetésseckel.

HATODZOR. Az te ördögi
nyilaiddal kezdél lövöldözni, mert
a te álnoc, hazug, és irigy termé-
ted serint, káromló és bidaalmas be-
fedekkel illetéd az keresztényöket,
holot Eretnekeknek nevezéd őket:
Azoc igen ellened vadnac te né-
ked. Mert chac az Christusban
helhezthetic a tökéletes váltságnac
beü-

71
beüségcs kegyelmét, à melly által
nyluán es tökéletessen meg tiztei-
tatnac es iduözülne, à te átkozot
es el karhoztatot réuölgéssed ellen,
mellyet à PELAGIANVSOC ál-
tal hoztál bé az Anyafentegyház-
ba, ackic az ő io tfelekődetőkben
biznac vala, es ez meg romlot ter-
mészetben való tfelekőderec es ér-
dömóc által akariác vala az Isten
törnéuyét bé tellyefeiteny az Isten-
nec kegyelmét, igalságot, es öróc é-
letöt nyerny: è kedig lehetetlen
dolog: Mert így à Christust meg
tagadgiác vala, el temetic vala, es
mindön ditsóségét s-io téteményét
meg homallyoseityác vala, Amely
tudomány te néked nagy kedued
serint való vala: mert ez által meg
töltheted vala az öróc poklot. De

hog' esedbe vegied, nem hyába va-
 ló, sem hyuságos dolog az, mikor
 az fegény bönös ember hiszen az
 Euangéliomnac, es meg ismeruén
 bűneit nagy töredelmességgel i-
 gaz penitenciabol vallást tében a-
 zokrol, es nem az ő tökéletlen io
 tfelekődetit veti az Isten ítéleti-
 nec eleibe, hanem tulaidon chac
 az CHRISTVS NAC véghétetlen
 érdömét es io tfelekődetit, es tel-
 lyes bizodalmát helhezteni az I-
 stennec Christusban meg ígért ke-
 gyelmében. Mindenkor ezt tfe-
 lekődtéc kedig az hyű kereztyé-
 nóc: Hogy a nagy véfedelmek-
 ben es a halálnac vtolsó horáián, tel-
 lyes fnyűből nyomorultaknac es
 kárhozatra méltó bűnösök nec is-
 mertéc magokat lenny, es nem biz

tanac

tanac az ő magoc érdömökben h
nem ezt mondoetác a Prophetiával,
Pfal: 142. Vram, ne iöy itéletre
a te fogáddal, mert nem igazaita-
tic meg a te fínöd előtt chac egy é-
lő ember-is: Es az ő főmőket min-
den tulaidon érdömőctül nagy
mezze chac az eg Christusnac érdö-
mére vetöttéc, es chac az ő halalá-
ra es feltámadására néztenec: Ec-
képpen tselekődöt az Szent B E R-
N A R D I S, ackinoha sok iot tsele-
kődöt vala, es az Isten parant sola-
tinactellyescitésében gyakorlya va-
la magát, de meég-is mikor meg-
kelly vala halny, nembizéc azok-
ban, hanem az Istennek kegyel-
mét es irgalmaságát ohaitya va-
la, monduán: Vram, vesettülél-
tem ez Világban, es az en üdömet
veset

met vesetül eméztöttem meg, de
 chac è vigaztal engömet, hog à tö-
 redelmss es alázatos fiuet te meg
 nem vtálod. Szent A V G V S T O N
 is ezt mondgya, Plal: 31. Ha az I-
 sten kegyelméből ki akarz esni, hát
 érdömödet hányad vessed.

H E T E D I C S N Y O L T Z A D I C
 réfe beféded nec imez vala: Hogy
 mi az f: irást à mi akaratunc ferint
 magyarázzoc, es à mi vélekedésünk
 nec erőseítésére oda vonfuc à ho-
 ua akariuc. Erre imezt felelem:
 Hog à te patuarkodo es hazug ter-
 méseted ferint ebben nem igazat
 mondas. Mert è te álnoc hazugsá-
 goddal meg akarod bántany, es hy
 ába valóúà akarod tenny minden
 mi munkánkat, es az Euangelium
 tudományában való igaz vallásü-
 kat

kat, hogy gyömölsöt ne terem-
 hessen: De è te soc házugságod, oly
 igen fêp nem lehet, hog ki nem ny-
 latkoztatic, es meg látod hogy di-
 tséretôs győzedelmed véfen az i-
 galság, s-mind ôrôcké meg marad.
 Mert à mi hûtûnc nem meg holt es
 meddû hût, hanem igaz, álhatatos,
 es élő à Christusban, mely az fere-
 tett által munkálkodik es soc gyö-
 mölsöt terempt. A hol az fent irás
 az io tfelekôdetôkre tancit es intt,
 ott mi-es azt valliuc, es fôckal ny-
 uabban es igazban hogy nem mint
 az ferzetecsec. Mert előfôr à fun-
 domentomára néfûnc, es azt val-
 lioc, s-ahoz ragazkodunc, è kedig
 az igaz hût à melyből mint egy kut
 fôből vgy fârmaznac mindenféle
 io tfelekôdetec. E fundamente-
 met

mot meg vetuén, azt mondgyuc es
valliuc, hogy minden hyű kerez-
tyénec az ő hiuatallyához illendő
io tfeleködötőkben kelly foglalny
magát mind főnetlen. Mert az-
ért igazait meg az Isten az hűt által,
hogy meg igazaitatúan mindenkor
igazán éliűnc, es életünknek ártat-
lanságát álhatatosá őrizzuc es gia-
korliuc. Ennec é Christusban va-
ló hűtnec mind azt tulaidonittyc
mi-es, valamit az fent irás néki tu-
laidonyt. Vgy mint:

1. Ez igaz hűt igazait meg min-
ket, Rom: 3. 4. Gal: 2. 3.

2. E hűt által léűnc Istennek fi-
aina, loa: 1. Gal: 3.

3. E hűt által vesűnc bűneink-
nek botsánáttját, Act: 10.

4. E hűt tsefendeseiti meg lelki
ismeretünket, Rom: 5.

5.

5. E hűt által vészűc az öröc
életett, Ioa: 3. ?.:?

6. E hűt által tellyeseitűc bé
Istennec Tõruényét. Mert ez ál-
tal kaptfolllyuc magunkhoz à Chri-
stust à Tõruénnecc eggyetlen egy
igaz estõkéletes bé tellyeseitõi-
ét, es vgyan miénké téfűc: Ez
által vészűc az CHRISTVS NAC
scent lelkét minden aiándékial e-
gyetembe, à melly nélkül soha bé
nem tellyeseitthehetic à Tõruény
Rom :3. 10. .3. ?.:?

7. E hűt Istennec ditsóséges
es nagyságos tselekõdeti, Ioa: 6.

8. E hűt nélkül lenki nem lehet
keduébe Istennec, Heb: II.

9. E hűt az eggyetlen egy ez-
köz, mely által mind ez világnac
kezdetitől fogua való sentec meg
iga

meg igazaittanac es Istenec ked
nébe jutotianac, a mely által nagy
es tődálatos dolgokat tőlelkődic-
nec, a mely által magokhoz kaptol-
tác az Istenec igéretit, es el-is vő-
téc, Heb: 11. .?

10. E hűt a hűeknec győző-
delmec, mellyel ez világot meg giő-
zic. 1. loa: 5. .? .?

11. Chac eggyedől ez è hűt az
Isten előt való meg igazulás, chac ez
eggyedől nyeri az örőc iduőisēget,
Rom: 3. Matth: 5. 6.

12. E hűt igē fel magasztaltatic
az Euangéliomban a Christustól,
midőn azt mondgya: A te hűtő
iduőzeited tégedet:

Látodé te hazugságnac lelke Sá-
tán, hogy nem meg holt, hyába va-
ló, hafontalan es meddű hűtöt val-
loc

79
loc es hirdete en, hanem azt a mel-
lyet a Prophetac hirdettene es val-
lottanac, a mellyet Christus igen fel-
magasztalt, mellyet az Apostoloc
predikállottanac, es a mely felől azt
mondgia fent Márc Euangelista,
Cap: 9. Hogy az hűőnec minde-
nec lehetségesse? Es az igaz Anya
fentegyház-is eleitől fogva vgy tle-
ekődöt es vgy hitt, a mint mi es
seleke esűnc es hűűnc az Tőruénne
elyleleitése felől, a io-tselekedetec
elől, es a hűt felől, s-az által való
neg igazulás felől. Annac oká-
rt az f: irást nem vonűnc vgy mint
nyakon kőtue a mi magunc értel-
mére, hanem az hűtnec reguláia es
olyása ferint értyűnc es magyaráz-
zoc az igaz értelemben, es a mint
az régi Anya fentegyház értőtte es
F maga

magyarázta. Mert az régi **ſ**: A v-
 G V S T O N Doctör-is velőne eggiet
 értőn, ig ſol, in Ioannem Tract: 3: Cap:
 1. *Omnes qui per Christum iustificati, iusti,*
non in se sed in illo. Nam si in se interrogas,
Adam sunt: in illo si interrogas, Christi sunt.
 Az az: Mindnyáian kie az Chri-
 stus által igazultanac meg, nem ő
 magokban (igazac azoc,) hanem a
 Christusban. Mert ha ő magok-
 ban kérded őket (mint igazulta-
 nac meg) Adamoc (leſnec.) Ha
 (kedig) a Chrűsban kérded, Chri-
 stuloc. Is meg vgian azon **ſ**: A v-
 G V S T O N Doctör az ſent iráſnac
 értelme ſeriat ſol, Lib: 1. Retract:
 Cap: 19. *omnia mandata, facta deputan-*
tur, quando quicquid non fit ignoscitur. Az
 az: Minden parantsolatoc tſelekőd-
 tek nec iteltetnec, holot az botsáttá-
 tic meg az mi nem tſelekőd tetie.

Látodé immár, hogy a mi még igazoláfunc ez életben nem főmély
 ferint való tőkélletőség, anağ Isten
 tőrüenyénec tőkélletes bé tellyesei-
 tése, hanem a mi engődet'enségünk
 nec ingyen es kegyelömből való
 meg bortsátása, es a Christusért va-
 ló meg igazuláfunknac tulaidonei-
 tása. Mint az f: AMBRVS Do-
 ctor-is bizonittya, *in Rom: Cap: 3.*
Is implet legem, qui in Christum credit.
 Az az: Az tellyeseiri bé a Törüent,
 acki az Christusban hisen. Is meg,
 f: GERGELY-is *in Psal: 4.* *Fides est*
iusticia, sine qua fide nemo iustus esse potest.
 Az az: A hűt (oly) igalság, a mely
 hűt nélkül senki igazzá nem lehet.
 f: HIERONYMVS Doctoris ig bol
in Sophon. Cap: 2. *Querent iusticiam, que*
nulla alia est quam Christus ipse. Az az:
 Keresic az igalságot, a mely (igalság)

nem egéb a Christusnál. Kétség
 nélkül ez volt az régi kereztvények-
 nec hűtec, holot e meg mondot Do-
 ctoroc voltanac az Anyaszentegy-
 háznac tanéitoy. Acképpen Chri-
 stusnac tulaidonittya az meg iga-
 zulásnac ditséretit. H A Y M O - is in
Habacuc, Cap: 3. így szólán: Omnis mea
virtus, Omnis mea iusticia, est Christus, qui
Deus meus est. Az az: Minden erőm
 es igazságom chac az Christus, ki
 en nékem Istenem. Annac okáért
 nem különbben értyűc az f: irást a
 bűnös embörnec meg igazulássala fe-
 lől, mint az régi Anyaszentegház ér-
 tőtte es magyarázta.

Kilétzedic refére bešédednec im-
 ezt felelé: Ha a Kereztien igaz hűt-
 nec ez ágárol való vallássunc es tu-
 dományunc emberi okosságnac kö-
 ueté

83
uetélséből es álnoc magyarázatból
vagyon, s- nem igaz értelméből az
Isten igéiének, a mint te mondd, hát.
az régi Anyaszentegháznak Doctori
es emberi okosságot követtenec, es
álnokul chac az ő agyokbul magya-
ráztác hamissan az írást: mert ők-is
egy értelemben voltanac velűnc.
De te ebbé hamissat mondañ: Mert
mikor igazán es rökéltetessen aka-
runc szollany az Istennek Christus-
ba meg igazaitó kegielme felől, so-
ha nem szollhatunc s-nemis illic kü-
lőmben értetűnc, mint az Sz: Pál, es
az régi Anyaszentegyháznak Docto-
ri igyenlőképpen értőttenec es szol-
lottanac. Sz: Pál azt bizonyittia, hog
a bűnös ember nem az ő io tselekő-
deti által igazul meg, de hűt által,
az az, a Christusban meg ígért Isten

kegyelmében való bizodalma által, Rom. 3. Mint ha azt mondaná, hogy az bűnös ember chac az Christusnac kegyelme es irgalmaságából iduózul es igazul meg, né az ő tfeleködetinec méltoságáért, auagy tulaidon érdöméért. Ezt é Sz: Pál tudományát árégi Anyasét egyháznac Doctori igazán értöttéc azért irtác azt az ő könyvekben hogy chac egyedül az Christusban való hűt iduózeit es igazeit megébert Isté előtt. A mint á Sz: AUGUSTIN Doctör bizonittia, in *Quest.*

Vet: Test. q. 44. Ambrosius in ad Rom: et ad Gal. Hilar. 8. Canone in Matth: cap: 9. Chrysost: 1. Tim: 1. et Rom: 3. Orige. Ro: 3. Theo:

3. *Theophilact: Gal: 3. Didymus Alexandrinus in 2. cap: Iacobi.*
Es ez föllásnac módga á mi még igazulásunkrol oly igen fokot volt az régi Anyasentegeháza, hog még é mi üdönkhöz közelben való Doctorok is azzal étenec, vgy mint *Sedulius super 3. cap: ad Rom. Thomas Aquinas, Gal: 3. Cusanus Cardinalis, Bruno Carthusianus Nicolaus Gorranus,* es egiebek is

Annac okáért, ha ez fónac folyása, mikor azt mondgiuc, hog chac az hütből iduözülinc, botrántoztato volna, á mint te mondod nyilván az régi Szent Doctoroc es Piskeec nem éltenece volna véle. De holt így tancitottanac es irtanac

nagjoc embereknek epületekre es
 iduólségekre, miért nem volna hát
 nekünk-is szabad véle élnünk. De
 imigyen vagyon az dolog: Hóg te
 néked igen nehéz valamit hallanod
 az Istennek ingyen való kegelme-
 fségéről, mert semmi inkább meg né
 haboreit téged, mint affelől való
 szollás, s- azért káromlás es szidogatz
 bennünket. Ez gőtör tégedet, s- ez-
 ért könyves ilyen igen: mert látod
 hogy ez által semmi nyereségöd
 nintsen.

Igaz az, hóg ha ez szollásnac mod
 gíauál, meg akarnóc tiltani az em-
 bereket az io tselekődetre való i-
 gyekőzertül, hát vgy nagy botran-
 kozást tennénc, hamissan tancita-
 nánc es Eretnekek volnánnc: De nagj
 szükség okokért szollúe ecképpen.
 Mert

84
Mert az Istennek Christusban való
kegyelmét mindenűt erőssen es igaz-
zán meg kelly tartanunc, tellyes fá-
ial es hűttel kelly hirdeműnc es ma-
gaztalanunc. E kedig effele állás-
nac rendinel léßen meg. Mert mi-
kor ecképpen állunc, nem azt ér-
tyűc hogy a hűt minden győmöls-
nékűl maga lehetne es meg marad-
hatna az embőrben, de hog a hűt-
nec meg kelly magát mutatni az
Atyafui fíeretett által, es az hyű em-
bernek Istennek s-felebaráttjánac
haznára való io tfelekődetőkben
kelly magát foglalni.

Mind eggyet tēßen azért, akar
azt mondgyuc, hogy a hűt iduőze-
it az io tfelekődetec nélűl, az mint
a Sz: Pál mondgia Rom: 3. Iduőze-
itet minket az Isten az ő irgalma-

írásából, nem az mi io-tfelekőde-
 tinkből, Tit: 3. Es a mint Sz: Péter
 mondja Act: 15. Hisec hog a mi V-
 runc Iesus Chrúsnac kegielme által
 nyeriúc iduótságúnket. Akar azt
 mondgiuc az Anyafentegyháznac
 regi igaz Doctornal, hog chac egie-
 dől az hűt igazait meg, auag iduó-
 zeir. Mert ez állásnac rendiuel né
 cgebet ielentűnc, es értűnc hané, hog
 a mi igazságunc es öröc iduótságunc
 az Istennec chac az Christusba meg
 ígért ingyen való kegyelméből fár
 mazzéc, hogy ezt e io-tétemént es
 keduet, nem mi érdemlöttűnc, hané
 chac az Christus, hogy hűttel ma-
 gunkhoz kaptolhattyuc az Chri-
 stust, auagy az Istennec meg ígért
 keduet. Es az egész Anyafentegy-
 háznac ez volt, s-mostis ez vallása
 es hűti.

Mikor

89
Mikor kedig azt mondgiuc, hog
femmi gonoz tfeleködöt nem kár-
hoztathat, vgy értyűc azt, hogy á
kárhozat eredendő képpé fáрма-
zic az fiunc hűtetlenségéből. Mert
azt mondgia Chrūs Marc: 16: Ac-
ki né hisen el kárhozic. Ioa: 3. Ac-
ki nem hisen már meg ítélterett, el
kárhozot. Hát á hol á hűt nintsen,
ott az io-tfeleködötéc sintsenec. Á
hol hűtetlenség vagyon, ott gonoz
tfeleködötéc vadnac. Neha kedig
ez értelem ferint nem kárhozta az
gonoz tfeleködöt: de azért vgyan
azt foktuc közenségesen mondani,
hogy az gonoz tfeleködötökért el
kárhozic az ember, mert az gonoz
tfeleködöt á hűtetlenségnecc győ-
möltse, á mely hűtetlenség el kár-
hoztattya az embert.

TIZEDIC

T I Z E D I C részére ellen veté-
 nec imezt felelem. Hog ez főnac fo-
 lyasánál, mellyel azt mondod hogy
 meg botránkoztat az eg igyő kő-
 sség, nem oka nélkül élűne mindőn
 őt, mert auagy beűdűne értelmé-
 nec magyarázattyáért élűne vele,
 auag chac azoc előt, ackie értie val-
 lásunkat es igőnk et. Mert minden
 koron azt vallottuc, hogy ember nec
 minden teherfégűel az io tfelekő-
 detők nec tellyesérésére kelly igye-
 közni: aztis meg mondgyuc vallá-
 sunk ban melly igen fűkség a kerez-
 tién embőrnec iot tfelekődni, menyi
 iutalma legyen az io tfelekődetek-
 nec, es menyi büntetése ágonoz tfe-
 lekődetek nec es fesslet élet nec. Im
 látod es hallod hissem immár, hogy
 nem hasontalan, hamis, es meddű
 hűtött

91
vallunc, es nem hyába való hűthöz
tárazkottunc, de olyhoz melly az
io tfeleköderec által es Atya fiai fe-
retet által hatalmas, es vgy vyéttya
meg az embert, hog minden tehet-
sége ferint tiztán, iozanon es Isteni
félelemben igyekőzzéc élny ez vi-
lagon.

Ez az én erős kő falam, es fun-
damentoma hűtőnnec, a melyhöz
ragazkodom. Vallom hogy a tör-
vény méltán vetett engem az áto-
c alá, mert a minémő engedelemmel
tartoztam volna neki, azt en ma-
gambol nem tellyeseitetem: De
mind az által iduófségemet remén-
lem: mert az Christus az en meg-
váltóm meg szabadított engőmet
az törünnec átkárul, mikor a kő-
őztán átocká lőtt erőtem, es en-
nékem

nékem öröcké való áldomást nyert
 es hozot, hogy immár ő általa min-
 den bűncimnec botsánattya legyen,
 es Isten előtt igazá legycc. Mert ő
 lett en nékem igazságom Istennek e-
 lőtte: Az Isten igéie-is azt mond-
 gia, Esa: 28. Rom: 9. hogy senki
 meg nem fégyenül acki az Chri-
 stusban hisen: Ehez el válazthatat-
 lánképpen ragazkodom: Tellyes
 hűtömet es minden reméségömet
 ebben è köziklában az Iesus Chri-
 stusban helhőztetem, acki ellen a
 pokolnac kapui el nem hatalmaz-
 hatnac. Matth. 16.

Ez rőüideden te néked az énfe-
 leletem, mellyet tudom hogy soha
 te meg nem hamisscithatz, ellene
 sem szólhatz: Azért ves el előlem
 immár: mert raitam semmi hatal-
 mad

93
 mad nintsen, sem nyereséged. Mert
 noha ez élet vtán testem az ítélet
 napiáig az földben nyugzic, de lel-
 kemben az ítéletig, es az vtán mind
 testőstül lelkestül ott léfec es lako-
 zom mind öröcké a hol az en édős
 Istenem a Christus vagion. Ac-
 ki örögbeirse es tarifa meg az
 en hütömet az ő fent ne-
 uénc öröc ditsére-
 tire. Amen.

VEGE VAGION

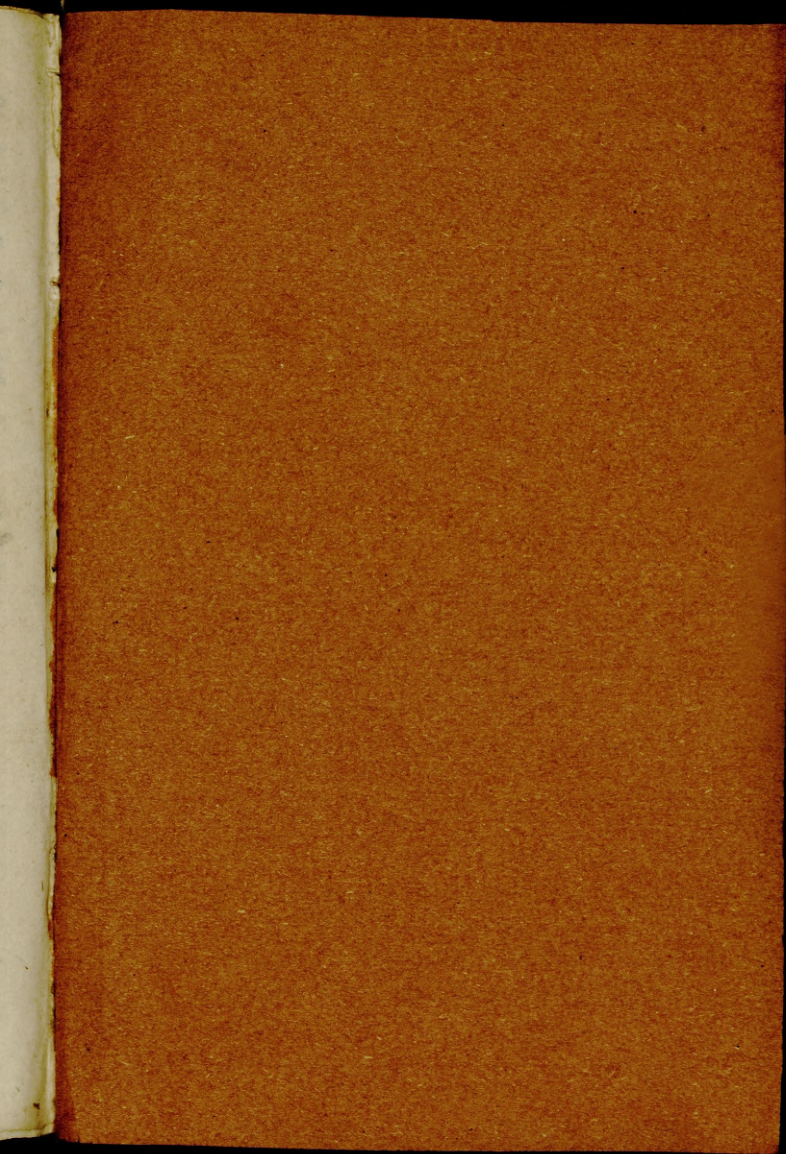
.2. ?.:? .2.
 .2. .2.
 ?.:?

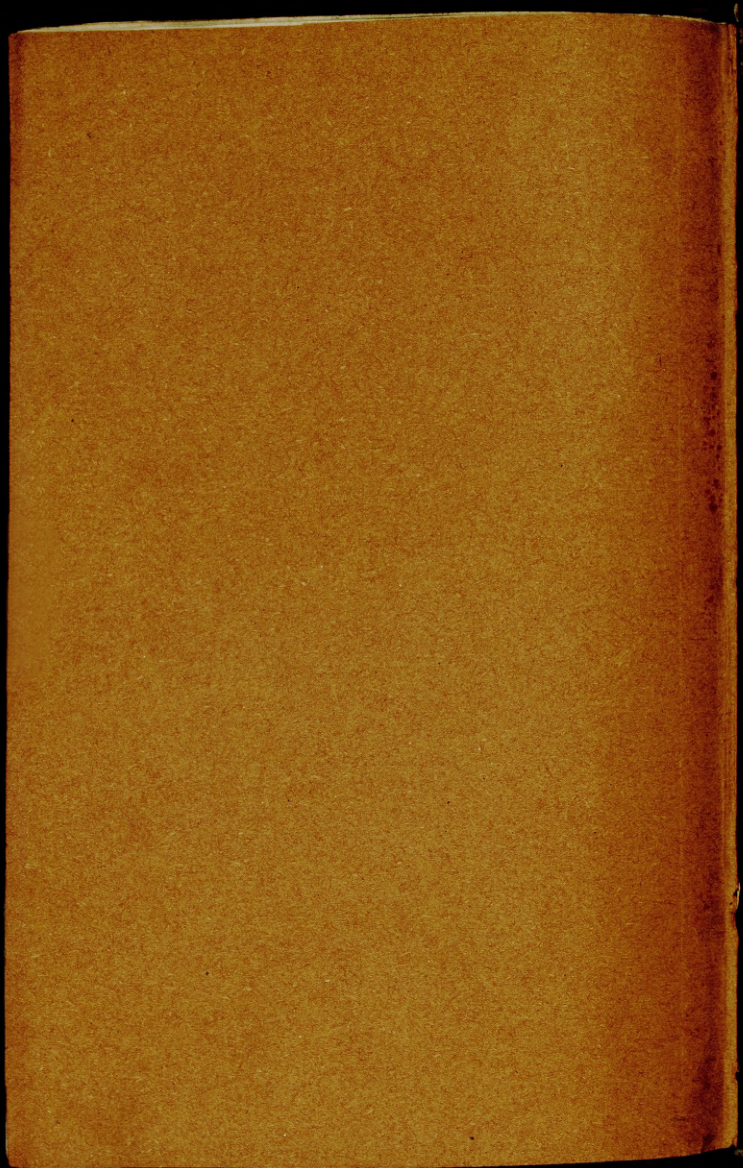
NYOMTATTATOT

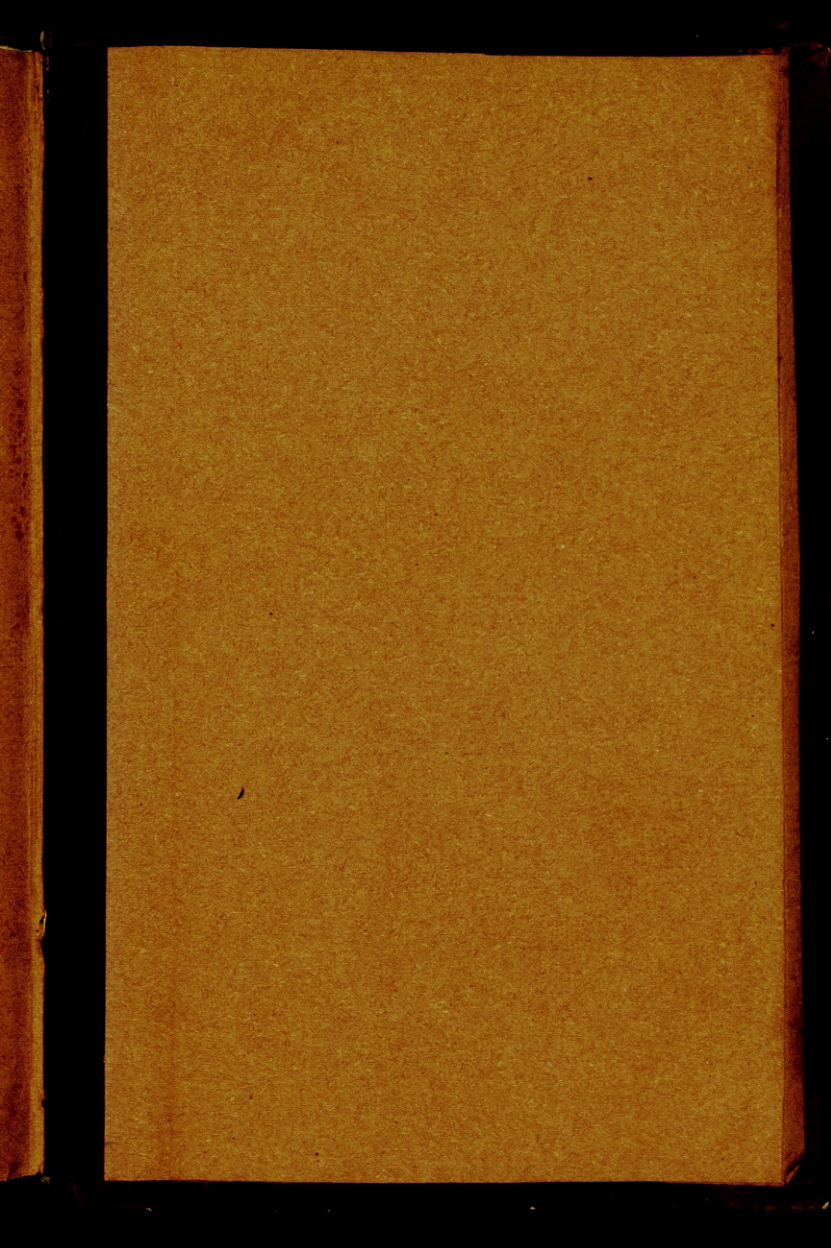
Alsó Linduán: Rodolphus Hoff-
 halter által. M. D. LXXIII.
 cőtendőbe.

Alle Dindjars: Rodolphus Hoff
 Dindjar: M. D. LXIII
 Dindjar: Dindjar

1573

KULTSAR GIORGY AZ ORGONAÉK FETEKEDÉSÉNŐL

97

M. K. I.

Magyar Kultsár Gíörög-áz Oróögűc-VetEKEdÉSÉröl

97

M. K. I.